

DENET DUYURU

Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us



Duyuru Tarihi : 01.12.2022
Duyuru No : 2022/114
Yayımlandığı Yer : VERGİ DÜNYASI DERGİSİ -
Aralık 2022

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

MOTOR YAT, YELKENLİ TEKNE, KATAMARAN ve BENZERİ DENİZ TAŞITININ ŞAHSİ KULLANIM AMACIYLA EDİNİLMESİNE İLİŞKİN VERGİLER

Özet :

Genellikle yat olarak isimlendirilen deniz taşıtı edinmek ve şahsi-ailevi amaçla kullanmak birçok kişinin hayalidir.

Bu taşıtların yurtdışından veya yurtiçinden yeni veya kullanılmış olarak tedarikinde muhtelif vergiler ortaya çıkabilmektedir.

Yatı satın almak yerine, yatın sahibi olan yabancı şirketin veya Türk şirketinin hisselerinin ele geçirilmesi de, yat edinim yöntemlerinden biridir.

Yatın miras kalması veya hibe yoluyla elde edilmesi de mümkündür.

Özel kullanım amacıyla yat edinilmesinde ortaya çıkabilecek önemli vergiler, gümrük vergisi, özel tüketim vergisi (ÖTV) ve katma değer vergisidir (KDV). Ancak özel hükümler nedeniyle halen yat ediniminde ortaya çıkabilecek en önemli vergi %18 oranındaki KDV'dir.

DENET DUYURU
Sayı : 2022/114

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Yat hibe yoluyla veya veraset suretiyle edinilmişse KDV doğmaz. Fakat veraset ve intikal vergisi çıkabilir.

Aşağıdaki bölümlerde, yatın edinim şekline göre hangi şartlar altında, hangi vergilerin doğacağı hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler :

Motor yat, yelkenli tekne, katamaran, kotra, deniz taşıtı, yat limanı, yabancı bayraklı, Türk bayraklı, yeni tescil, yat ithali, kullanılmış yat, KDV, ÖTV, gümrük vergileri, şahsi kullanım.

1. YAT EDİNİMİNİN KDV KARŞISINDAKİ DURUMU :

Yeni veya kullanılmış yat ithalatında KDV Kanunu'nun 21 inci maddesine göre belirlenen KDV matrahı üzerinden gümrük idaresince %18 oranında KDV tahakkuk ettirilmektedir.

İthalatta KDV matrahı, gümrük vergisi tarhına esas olan kıymete;

- Bu ithalat nedeniyle ortaya çıkan her türlü vergi, resim, harç ve payların (varsa gümrük idaresince tahakkuk ettirilen ÖTV'nin),
- Gümrük beyannamesinin tescil tarihine kadar yapılan ve gümrük kıymetine dahil edilmemiş olan KDV'ye tabi tutulmamış gider, fiyat farkı, kur farkı gibi unsurların

eklenmesi suretiyle tespit edilmektedir.

Yatın yurtiçinden temininde, bu yatın teslimi KDV kapsamına giriyorsa yine %18 oranında KDV hesaplanması gerekmektedir. Teslim KDV'ye tabi değil ise, (yatın ticari işletme kapsamında olmaması nedeniyle KDV gerektirmeyen şahsi satış niteliği varsa) KDV doğmayacaktır.

Her ne kadar KDV Kanunu'nun 13/a maddesinde deniz taşıtlarının edinilmesine ilişkin bir istisna hükmü var ise de bu hüküm sadece deniz taşıtını ticari amaçla işletmek üzere edinenlere tanınmış bir hak olduğu için şahsi kullanım amaçlı edinimler açısından geçerli değildir.

Söz konusu istisnanın uygulanabilmesi için KDV mükellefi olunması ve bağlı bulunan vergi dairesine başvurularak KDV istisna belgesi alınması gerekmektedir.¹

¹ KDV Genel Uygulama Tebliği ekindeki 6 A no.lu KDV istisna belgesi ; aynı Tebliğin II/B - 1 no.lu bölümü, 60 no.lu KDV Sirkülerinin 3.2.1. no.lu bölümü.

İstisna belgesi olarak KDV ödemedi deniz taşıtı edinenlerin bu taşıtı ticari olarak işletip işletmedikleri vergi daireleri tarafından izlenmekte, ticari olarak işletilmediğinin tespiti halinde haksız KDV istisnası uygulatan kişiye cezalı KDV tarhiyatı yapılmaktadır.

Sonuç olarak yeni veya kullanılmış deniz araçlarının “*şahsi kullanım amacıyla*” ithalatı veya yurtiçindeki imalatçısından veya bunların ticaretini yapanlardan satın alınması KDV ödenmesini gerektirmektedir.

2. YAT EDİNİMİNİN ÖTV KARŞISINDAKİ DURUMU :

Yatlar, ÖTV Kanunu’na bağlı II Sayılı Liste uyarınca ÖTV kapsamına giren bir mal türüdür.

II Sayılı listede deniz taşıtı ve araçlarının ÖTV oranları şöyle belirtilmektedir :

8901.10.10.00.11	18 Gros tonilatoyu geçmeyen gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olanlar)	0
8901.10.90.00.11	Yolcu ve gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar)	0
89.03	Yatlar ve diğer eğlence ve spor amaçlı deniz taşıtları; kürekli kayıklar ve kanolar (Şişirilebilir olanlar, birim ağırlığı 100 kg.ı geçmeyenler, kürekli kayıklar ve kanolar hariç)	8
	- Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemileri	0

Her ne kadar bu listede %8 ÖTV oranına tabi deniz taşıtı ve araçlarından söz edilmekte ise de, yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemilerine ilişkin olarak Kararname² ile getirilen sıfır ÖTV oranı uygulanmaktadır.

Sonuç olarak günümüzde yat ediniminde ÖTV yükü söz konusu değildir.

3. YAT İTHALİNİN GÜMRÜK VERGİSİ KARŞISINDAKİ DURUMU :

Gümrük Tarife Cetvelinin 89 uncu fasıla ait bölümü uyarınca yat ithalatı geldiği ülkeye bakılmaksızın sıfır oranda gümrük vergisine tabidir.

Başka bir anlatımla yat ithalatında gümrük vergisi yükü yoktur.

BİR YAT İTHALİ ÖRNEĞİ :

² 2017/9759 sayılı Kararname (R.G. 03.02.2017 - 29968)

Örnek verileri :

- İthal yılı : Eylül 2022
- Yatın GTİP Numarası : 8903.32.90
- Cinsi : İçten Takma Motorlu Yat
- Yatın Beyan Edilen Değeri : 50.000 ABD Doları
- TCMB Döviz Satış Kuru : 18,28 TL
- Sigorta Gideri : 28.520 TL

VERGİNİN TÜRÜ VE HESABI	İTHALDE OLUŞAN VERGİ YÜKÜ
GÜMRÜK VERGİSİ (50.000 x 18,28 =) 914.000 + 28.520 = 942.520 x 0	Sıfır
ÖTV	Sıfır
GÜMRÜK BEYANNAMESİ DAMGA VERGİSİ	176,70
TRT BANDROL ÜCRETİ (942.520 x 0,0002 =)	188,50
KDV (942.520 + 176,70 + 188,50 =) 942.885,20 x 0,18 = 169.719,34	169.719,34
TOPLAM	170.084,54

4. RUHSATNAME VE VİZE HARÇLARI :

Harçlar Kanunu'na ekli 8 no.lu tarifinin XIII no.lu bölümüne göre 2022 yılına ilişkin deniz taşıtlarına ruhsat verilmesine ve mevcut ruhsatların vizesine ilişkin harç tutarları şöyledir :

XIII-Bağlama kütüğü ruhsatnamelerinden alınacak harçlar : (5897 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle eklenen bölüm. Yürürlük : 30.06.2009) (6770 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle değişen şekli. Yürürlük : 27.01.2017) 10.8.1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre oluşturulan bağlama kütüklerine kaydedilen gemi, deniz ve iç su araçlarına verilecek ruhsatnamelerden (Gemi, deniz ve iç su aracının boyuna göre):

5 metreden 9 metreye kadar olanlardan	1.049,00 TL
9 metreden 12 metreye kadar olanlardan	2.099,10 TL
12 metreden 20 metreye kadar olanlardan	4.199,10 TL
20 metreden 30 metreye kadar olanlardan	8.399,10 TL
30 metreden büyük olanlardan	16.799,80 TL

Aracın boyunun tespitinde bir metreden küçük değerler dikkate alınmaz. Münhasıran deniz taşımacılığı ve balıkçılık faaliyetinde kullanılan gemi, deniz ve

iç su araçları için alınacak ruhsatname işlemleri bu bölümdeki harçlardan müstesnadır.

5. TRT BANDROL ÜCRETİ :

İthal olunan, Türkiye’de yaptırılan veya Türkiye’de yeni olarak satın alınan yatlar üzerindeki ses ve görüntü alıcı cihazlarına ilişkin TRT bandrol ücreti yatın değeri üzerinden onbinde iki oranında alınmaktadır.

TRT bandrolüne tabi cihaz değerlerinin ayrıca tevsiki halinde bu götürü bedel yerine ilgili cihazların tabi oldukları bandrol ücreti uygulanmaktadır. ³

6. İVAZSIZ OLARAK EDİNİLEN YATLARIN VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KARŞISINDAKİ DURUMU :

Yatlar hibe yoluyla veya veraset suretiyle edinildiği takdirde Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu (VİV Kanunu) uyarınca vergilendirilir. ⁴

Yatın VİV uygulamasındaki değeri rayiç bedeldir. Yani normal alım satım bedelidir. (VİV Kanunu Md.10/c, VUK Mükerrer Madde 266)

Bu bedelin bilinmediği hallerde bedel tespiti VUK’nun 267 nci maddesine göre yapılır.

Yat miras kalmışsa terekeye girer ve toplam miras değerinin istisnayı aşan kısmı üzerinden artan oranlı tarifeye göre (en yüksek oran %10’dur) vergi hesaplamasına konu edilir. (VİV Md.16) Bu vergi üç yılda ve altışar ay arayla altı taksitte ödenir. (VİV Md.19)

Yat hibe yoluyla edinilmişse, yatın rayiç bedeli üzerinden yine artan oranlı tarifeye göre (en yüksek oran %30’dur) vergi hesaplamasına konu olur ve bu vergi altı taksitte ödenir (VİV Md. 16 ve 19). Anne, baba, eş ve çocuktan hibe yoluyla edinilme hallerinde aynı tarife %50 indirimli (azami oran %15 olmak üzere) uygulanır.

7. YATIN SAHİBİ OLAN YABANCI ŞİRKETİN HİSSELERİNİN EDİNİLMESİ SURETİYLE SAHİPLİK :

Türkiye’de şahsi yat sahipliği çoğu halde yatın sahibi olan yurtdışındaki şirketin hisselerinin edinilmesi suretiyle gerçekleşmektedir.

³ TRT bandrol ücreti hakkında geniş bilgi için Lebib Yalkın Dergisi’nin Ağustos 2022 sayısında yayımlanan “ELEKTRİKTE TRT PAYI KALDIRILMIŞ VE TRT BANDROL ÜCRETLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMIŞTIR” başlıklı yazımıza bakınız. (www.denet.com.tr/yayinlarimiz/makalelerimiz/mehmetmac/2022)

⁴ VERASET, HİBE VE ÖLÜM isimli e-kitabımız. (www.denet.com.tr)

Bu yatlar Türk yat limanlarında uzun süre kalmakta ve yatın sahibi olan şirketin hisselerini eline geçirmiş olan Türkiye mukimi kişilerce kullanılmaktadır.

Yat yabancı şirketin malı olmaya devam etmekte ve ithalat işlemi yapılmamakta, dolayısıyla herhangi bir Türk vergisi doğmamaktadır.

Söz konusu hisselerin satın alınması ve elde tutulması da Türkiye’de herhangi bir vergi gerektirmemektedir.

Bu vergisizlik cazip görünmekle beraber, resmi açıdan yat yabancı şirket malı olduğu için, yatın Türkiye’ye girişi, çıkışı ve Türk yat limanlarında park edilmesi açısından yabancı sahipliğindeki yatlar için geçerli kurallar uygulanmaktadır.

Bu şekilde yabancı bayrak taşımakta olan yatların ithalini (millileştirilmesini ve Türk bayrağı çekilmesini) teşvik amacıyla muhtelif vergi istisnaları uygulanmıştır.⁵

Yat edinimi amacıyla yatın sahibi olan yabancı şirketin hisselerinin elde edilmesi, yurtdışına sermaye ihracı sayılabilir ve buna bağlı olarak kambiyo mevzuatı uyarınca bildirim tabi olabilir.⁶ Bizim anlayışımıza göre bu bildirim, yurtdışına sermaye ihracının takibini hedeflediği için, o esnada yurtdışında mevcut kaynaklarla yabancı şirket hissesi edinilmesinin sermaye ihracı sayılmayacağı ve bu bildirim tabi olmadığı görüşündeyiz.

8. TAŞITIN SAHİBİ OLAN TÜRK ŞİRKETİNİN HİSSELERİNİN EDİNİLMESİ SURETİYLE SAHİPLİK:

Yat ediniminin, bu yatı aktifinde tutan Türk şirketinin hisselerinin ele geçirilmesi suretiyle gerçekleşmesi de mümkündür. Bu hisselerin edinilmesinde hisse alıcısı adına herhangi bir vergi doğmamaktadır.

Türk şirketine ait olan bu yatın şahsi amaçla kullanıldığı sürelerde yatın tüm giderleri ve amortismanı kanunen kabul edilmeyen gider niteliğindedir (GVK’nun 41/8 ve KVK’nun 11/1-f maddeleri).

9. SONUÇ:

Motor yat, yelkenli tekne, katamaran gibi deniz araçlarının şahsi kullanım amacıyla ithalatında veya yurtiçinden temininde ortaya çıkabilecek vergiler hakkındaki bilgiler ve görüşlerimiz yukarıda açıklanmıştır.

⁵ Sayın YMM Levent GENÇYÜREK’in hazırladığı 10 Kasım 2009 tarihli “YAT VE TEKNELERE TÜRK BAYRAĞI ÇEKİLMESİ” başlıklı yazıda söz konusu teşviklere ilişkin detaylı bilgi mevcuttur. (alomaliye.com)

⁶ Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2008-32/34 no.lu Tebliğde değişiklik yapılmasına yönelik tebliğin 10 uncu maddesi.

Türkiye’de yat sahipliği büyük ölçüde yata sahip olan yabancı şirketin hisselerinin ele geçirilmesi suretiyle gerçekleşmekte olup bu yöntem ile Türkiye’de yat kullanımı, yasal düzene kavuşturulması gereken bir çok konuyu içinde bulundurmaktadır.

Konumuzun dışında olmakla beraber şahsi kullanımdaki yatlarda çalışan tüm personelin ücretlerinin gelir vergisinden istisna olduğu yönündeki yorumumuzu burada tekrarlamakta yarar görüyoruz.⁷

KAYNAKÇA

- KDV Kanunu, ÖTV Kanunu, Gümrük Kanunu, TRT Gelirleri Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu
- KDV Genel Uygulama Tebliği ekindeki 6 A no.lu KDV istisna belgesi ; aynı Tebliğin II/B - 1 no.lu bölümü, 60 no.lu KDV Sirkülerinin 3.2.1. no.lu bölümü.
- 2017/9759 sayılı Kararname (R.G. 03.02.2017 - 29968)
- VERASET, HİBE VE ÖLÜM isimli e-kitabımız.
- TRT bandrol ücreti hakkındaki “ELEKTRİKTE TRT PAYI KALDIRILMIŞ VE TRT BANDROL ÜCRETLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMIŞTIR” başlıklı yazımız.
- Sayın YMM Levent GENÇYÜREK’in hazırladığı 10 Kasım 2009 tarihli “YAT VE TEKNELERE TÜRK BAYRAĞI ÇEKİLMESİ” başlıklı yazı.
- Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2008-32/34 no.lu Tebliğde değişiklik yapılmasına yönelik tebliğin 10 uncu maddesi. (R.G. 30.12.2015 - 29578)
- “ÖZEL YAT, KAPTAN VE GÖREVLERİNE VERİLEN ÜCRETLERİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNA OLDUĞU GÖRÜŞÜNDEYİZ” başlıklı yazımız.

⁷ Yaklaşım Dergisinin Haziran 2021 sayısında yayımlanan “ÖZEL YAT, KAPTAN VE GÖREVLERİNE VERİLEN ÜCRETLERİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNA OLDUĞU GÖRÜŞÜNDEYİZ” başlıklı yazımızda konu hakkındaki görüşlerimiz ifade edilmiştir. (www.denet.com.tr/yayinlarimiz/makaleler/mehmetmac/2021)